

Н.Б. Кащена, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

М.О. Побединський (*ХДУХТ, Харків*)

СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Негативні тенденції розвитку підприємств показують, що нині діючий механізм фінансового управління, є недостатньо ефективним і не має належної науково-методичної основи. У нім відсутній аналітичний базис оцінки потенціалу фінансово-економічної стійкості і вибору стратегії з урахуванням новітніх пріоритетів стійкого розвитку. Для вирішення вказаних вище проблем важливе значення має діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості, яку можливо розглядати як інструмент, за допомогою якого можна визначити оптимальні фінансові пропорції стійкого розвитку підприємства.

Формування механізму діагностики потенціалу фінансово-економічної стійкості слід розглядати в двох аспектах:

- з погляду теорії бізнесу і його природи;
- з позицій фінансового менеджменту як специфічної області уміння передбачати майбутній розвиток підприємства і використовувати результати діагностики при виборі альтернатив його стратегії.

Обидва аспекти діагностики тісно взаємозв'язані і взаємообумовлені. Вважаємо, що діагностика є спеціалізованим різновидом управлінської діяльності. Основне призначення діагностики полягає в отриманні інформації від інших підсистем з метою її модифікації для нормування фінансових показників і ухвалення рішень по вибору фінансової стратегії підприємства.

Дослідження суті діагностики графіко-аналітичним методом дає можливість абстрагувати її від інших функцій фінансового менеджменту і розглядати діагностику як підсистему, яка є складовим елементом механізму забезпечення фінансового управління і інших підсистем, що знаходяться у взаємозв'язках один з одним, утворюючи певну цілісність. Таке тлумачення діагностики, як функції фінансового менеджменту, не протиречить вимогам конструювання складних систем.

Теоретико-методологічне підґрунтя діагностики потенціалу фінансово-економічної стійкості має будуватися на базі системного підходу. Розгляд діагностики з погляду системного підходу показує, що вона виявляється одночасно в чотирьох аспектах:

1) функціональному – як функція управління, що забезпечує зворотний інформаційний зв'язок з об'єктом фінансового управління;

2) аналітичному – як аналітичний базис, який є фундаментом, для оцінки потенціалу і нормування фінансових показників стратегічних фінансових планів;

3) інформаційному – як система, заснована на формуванні спеціальної інформації, що використовується для ухвалення управлінських рішень;

4) динамічному – у формі кількісного вимірювання динаміки потенціалу фінансово-економічної стійкості і вартості підприємства при виборі альтернатив фінансової стратегії підприємства.

Системний підхід базується на принципах системного дослідження і конструювання економічних об'єктів методом дедукції. Відповідно до цього підходу дослідження спирається на такі методологічні принципи, як: системність, інтегрованість, комплексність, адаптивність, цілеорієнтованість.

Принцип системності вимагає ув'язки кожного з напрямів діагностики потенціалу фінансово-економічної стійкості з іншими напрямками. У своєму взаємозв'язку вони утворюють систему і таким чином забезпечують повноту і реальність висновків. Це означає, що вирішувати завдання, які стоять перед діагностикою можна тільки за наслідками сукупної оцінки загальних тенденцій потенціалу фінансово-економічної стійкості.

Викладені вище принципи діагностики обумовлюють формування відповідного методичного забезпечення діагностики. Оскільки діагностика розглядається як функція фінансового менеджменту і обов'язків елемент механізму його забезпечення, вважаємо, що її методологія повинна бути адекватна логіці досліджуваного об'єкту. Це означає, що ефективність фінансового управління підприємством визначається вибором адекватних моделей стійкого розвитку, конструювання яких можливо на основі інформації розрахунково-діагностичного характеру.

Як показали проведені нами дослідження, існуючий сьогодні підхід до розвитку методології діагностики фінансово-економічного потенціалу підприємства базується на тих позиціях, коли нові методики не можуть бути незмінними і універсальними. Правила обґрунтування і критерії узгодженості в діагностиці не є жорсткими, і дослідники можуть інтерпретувати їх на основі наукових гіпотез і діагностичних процедур.